

Avalent>Kohtumenetlused>Tsiiviilajad>Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema? Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Hispaania

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Hispaanias on kohtud korraldatud kohtualluvuse ühtsuse põhimõtte all. Ainsaks erandiks on sõjakohtute alluvus sõja- ja piiramisolukorras ning põhiseaduskohus (*Tribunal Constitucional*) kui põhiõiguste ja -vabaduste põhitagaja põhiõiguste ja -vabaduste kaitse hagi (*recurso de amparo*) kaudu. Kohtualluvus jaguneb siiski nelja liiki kohtute vahel: tsiiviilkohtud, kriminaalkohtud, halduskohtud ja sotsiaalkohtud.

Tsiiviilkohtute nurgakivi on esimese astme kohus (*Juzgado de Primera Instancia*), mis lahendab esimese astme kohtuna tsiiviilvaidlusi ja vaidlusi, mis ei ole sõnaselgelt määratud mõnele teisele kohtule. Esimese astme kohtu võib seega nimetada üld- või tavakohtuks.

Tsiiviilajad lahendavad perekonnakohtud (*Juzgados de Familia*), mis on esimese astme kohtud. Perekonnakohtud on kättesaadavad üldiselt suuremates asulates ja lahendavad perekondaõiguslikke vaidlusi abielu kehtetuks tunnistamise, lahusele ja abielulahutuse, vanemate ja laste suhete ning piiratud õigusvõimega isikute kaitse küsimustes. Kui ühe poole suhtes algatatakse naistevastase vägivalva kohtus (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*) kriminaalmenetlus, kuuluvad ka nimetatud tsiiviilmenetlused selle kohtu pädevusse.

Tsiiviilajad lahendavad ka kaubanduskohtud (*Juzgados de lo Mercantil*) ja ELi kaubamärgi kohtud (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Sotsiaalkohtud (*Juzgados de lo Social*) menetlevad tööõigust puudutavaid kohtuasju. Nende hulka kuuluvad töandjate ja töötajate vahelised individuaalsed vaidlused töölepingute üle, kollektiivlepingualased vaidlused, sotsiaalkaitsega seotud nõuded ja riigi vastu esitatavad nõuded seoses tema tööõigusest tulenevate kohustustega.

Kriminaalkohtud arutavad kriminaalasju.

Hispaania õigusele on iseloomulik, et kuriteost tulenevat tsiiviilhagi võib läbi vaadata koos kriminaalasjaga. Sellisel juhul otsustab kriminaalkohus kuriteoga tekitatud kahju hüvitise suuruse. Kui kannatanu ei esita tsiiviilhagi, esitab selle prokurör tema nimel, välja arvatud juhul, kui kannatanu on sõnaselgelt loobunud õigusest esitada kriminaalasjas tsiiviilhagi.

Halduskohtud kontrollivad riigiasutuste tegevuse õiguspärasust ja menetlevad nende vastu esitatud rahalisi nõudeid.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiiviilkohtus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saab teada, millisesse tsiiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Vt vastused allpool.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tsiiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Hispaanias ei eristata esimese astme kohtuid vastavalt nende menetletavate nõuete suurusele või juhtumite raskusele ja ükski esimese astme kohus ei aruta teiste esimese astme kohtute otsuste peale esitatud kaebusi. Tsiiviilmenetlustes esitatud edasikaebusi arutavad provintsikohtud (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Hispaania on kohtumõistmise eesmärkidel jagatud territoriaalselt piirkondadeks, ringkondadeks, provintsideks ja autonoomseteks piirkondadeks. Ringkond on territoriaalne üksus, mis koosneb ühest või mitmest samas provintsis paiknevast külgnevast piirkonnast. See on kõige olulisem territoriaalne üksus, sest esimese astme kohtu pädevus hõlmab just seda. (Üksikasjad on avaldatud justiitsministeeriumi veebisaidil mjusticia.gob.es.)

Mõnes paigas töötab kohtuvaidluste arvukuse tõttu mitu sama liiki kohtu. Nii on see praegu enamikus linnades. Kohtud on nummerdatud kronoloogiliselt vastavalt nende asutamise kuupäevale.

Kõikidel neil kohtudel on sisuliselt sama pädevus ja töö jaotatakse nende vahel vastavalt valitsuse kehtestatud sise-eeskirjadele. Mõningatel juhtudel võib neid eeskirju siiski kasutada eri liiki kohtuasjade jaotamiseks eri kohtutele samas ringkonnas.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Kokkuleppe või kohustuslike eeskirjade puudumisel kehtib põhireegel, et pädev on see esimese astme kohus, mille tööpiirkonnas asub kostja alaline elukoht või kui see puudub, siis tema peamine elukoht. Kui kostja alaline või peamine elukoht ei ole Hispaanias, on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas kostja viibib või kus ta viimati elas. Kui ühegi nimetatud kriteeriumi alusel ei ole võimalik pädevat kohtu kindlaks määrata, võib hageja esitada nõude oma alalise elukoha järgsele esimese astme kohtule.

Kohaldatavad põhimõtted:

nõuded ettevõtte omanike ja töötajate vastu, mis on seotud nende äri- või kutsetegevusega, võib esitada hageja valikul mis tahes kohas, kus nad tegutsevad; nõuded juriidiliste isikute vastu võib esitada ka kohtule, mille tööpiirkonnas hagi esemeks olev olukord või õiguslik suhe tekkis või kehtib, tingimusel et juriidilisel isikul on seal oma üksus või esindaja.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Praegune Hispaania menetlussüsteem ei võimalda hagejal üldiselt koha järgi pädevat kohtu valida. See on võimalik ainult järgmistel juhtudel:

- kinnisasjaga seotud asjaõigust puudutavad hagi, mis hõlmavad mitut kinnisasja või ühte kinnisasja, mis asub eri ringkondades. Nendel juhtudel võivad hagejad valida hagi esitamiseks mis tahes ringkonna pädeva kohtu;
- hagi, millega nõutakse teise poole vara haldamise eest vastutavatelt isikutelt aruannete esitamist ja heakskiitmist, kui nende aruannete esitamise koht ei ole kindlaks määratud. Sellistel juhtudel võivad hagejad valida kostja alalise elukoha ja vara haldamise koha vahel;
- pärandvaraga seotud vaidlused: hagejad võivad valida surnud isiku viimase alalise elukoha järgse kohtu Hispaanias või kohtu, mille tööpiirkonnas asub enamik pärandvarast;
- intellektuaalomandi puudutavad hagi: hagejad võivad valida, kas esitada hagi sellele kohtule, mille tööpiirkonnas rikkumine toimus, mille tööpiirkonnas esineb esmapilgul usutavaid tõendeid rikkumise toimumise kohta või mille tööpiirkonnas on ebaseaduslikud koopiad;
- ebaausa konkurentsi juhtumid, kui kostjal puudub Hispaanias tegevuskoht või alaline või peamine elukoht: nendel juhtudel võivad hagejad valida kohtu, mille tööpiirkonnas ebaaus konkurentsi ilmnes või kus on tunda selle mõju;
- üksnes vanema hooldusõigusega seotud nõuded või ülalpidamisnõuded, mille üks lapsevanematest on alaealiste nimel esitanud teisele lapsevanemale, kui mõlemad elavad eri kohturingkondades. Sellistel juhtudel võivad hagejad valida kostja alalise elukoha või lapse peamise elukoha järgse kohtu;

- üksiku tarbija või kasutaja õiguste teostamist puudutavaid hagisid võib üldjuhul arutada tarbija valikul kas tarbija, kasutaja või kostja alalise elukoha järgne kohus.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Järgmistel juhtudel kehtivad kohustuslikud eeskirjad, mis näevad ette, et hageja pöörduks muu kohtu kui kostja alalise elukoha järgse kohtu poole. Nendel juhtudel ei ole pooltel sõnaselget või kaudset võimalust anda asi konkreetse kohtu lahendamada:

- asjaõigus või üüri või rendi saamise õigus seoses kinnisasjaga ning ühisomandit (*propiedad horizontal*) puudutavad kohtuasjad: pädevus kuulub kohtutele, mille tööpiirkonnas kinnisasi asub;
- pärandvaraga seotud vaidlused: hagejad võivad valida sumud isiku viimase alalise elukoha järgse kohtu Hispaanias või kohtu, mille tööpiirkonnas asub enamik pärandvarast;
- õigus- ja teovõimeta isikute abistamist või esindamist puudutavad kohtuasjad: neid menetleb kohus, mille tööpiirkonnas asjaomane isik elab;
- põhiõiguste kaitsmine tsiviilkohtute kaudu: neid kohtuasju menetleb hageja alalise elukoha järgne kohus või kui hagejal puudub Hispaanias alaline elukoht, siis kohus, mille tööpiirkonnas asjassepuutuva õiguse rikkumine toimus;
- mootorsõidukite kasutamisega seotud kahju hüvitamise nõuded: pädev on kohus, mille tööpiirkonnas kahju tekkis;
- ettevõtte otsuste vaidlustamine: territoriaalne pädevus määratakse kindlaks ettevõtte registreeritud asukoha järgi;
- teatavate üldiste lepingutingimuste lepingu osaks mittetunnistamise või teatava klausli kehtetuks tunnistamise hagid: pädev on hageja alalise elukoha järgne kohus;
- deklaratiivsed lihtagid tüüplepingu tingimuste kehtivuse lõpetamiseks või tühistamiseks, kui kostjal puudub Hispaanias tegevuskoht või alaline elukoht: sellistel juhtudel on pädev see kohus, mille tööpiirkonnas tüüpleping sõlmiti;
- hagid tüüplepingu tingimuste kehtivuse lõpetamiseks tarbijate või kasutajate kollektiivsete või ühiste huvide kaitseks, kui kostjal puudub Hispaanias tegevuskoht või alaline elukoht: sel juhul on pädev kohus hageja alalise elukoha järgne kohus;
- hagid, millega nõutakse mõnelt järgmiselt isikult, et ta täidaks oma kohustusi: kindlustusselts; isik, kes on müünud teisele isikule isiklikku vara osamaksetega või rahastanud selle vara ostmist; isik, kes on teinud isikliku vara või teenuste avaliku pakkumise, millega teine isik on nõustunud. Sellistel juhtudel on pädev kohus hageja alalise elukoha järgne kohus;
- kolmandate isikute vaie vara arestimisele: pädev on kohus, mille tööpiirkonnas on arestimiskorralduse teinud üksuse asukoht;
- lahuselu, abielu kehtetuks tunnistamise või abielulahutuse taotlemine: pädev kohus on perekonnakohus või perekonnokohtu puudumisel abikaasade ühise kodu asukoha järgne esimese astme kohus. Kui ühine kodu puudub, on pädev kohus see kohus, mille tööpiirkonnas asus abikaasade viimane ühine kodu või kus on teise abikaasa elukoht. Kui need puuduvad, on pädev kohus asjaomase isiku alalise elukoha järgne kohus. Kui avaldus esitatakse vastastikusel kokkuleppel, allub asi viimase ühise kodu asukoha või emma-kumma abikaasa alalise elukoha järgsele kohtule;
- üksnes alaealiste isikuhooldusõigusega seotud nõuded või ülalpidamisnõuded, mille on üks lapsevanem esitanud alaealiste nimel teisele lapsevanemale: asi allub lapsevanemate viimase ühise kodu asukoha järgsele kohtule. Kui lapsevanemad elavad erinevates kohtupiirkondades, võib hageja valida kostja alalise elukoha või lapse elukoha järgse kohtu.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Üldjuhul saab Hispaanias territoriaalset pädevust muuta, mis tähendab seda, et kohtuvaidluse lahendamiseks võib sõnaselgelt või vaikimisi valida konkreetse ringkonna kohtu, tingimusel et asjaomane küsimus kuulub selle kohtu pädevusse.

Sõnaselge kohtualluvuse valimisega on tegemist siis, kui huvitatud isikud sõlmivad sõnaselge kokkuleppe, milles on märgitud konkreetne ringkond, milles asuva kohtu poole nad pöörduvad.

Vaikimisi kohtualluvuse valimisega on tegu järgmistel juhtudel:

- kui hageja või avaldaja pöördub konkreetse ringkonna kohtusse ja esitab hagi või avalduse või taotluse, mis tuleb esitada kohtule, kes on pädev seda hagi arutama;
- kui kostja või asjast puudutatud isik ilmub kohtusse ja teeb seejärel mõne muu menetlustoimingu kui vaidlustab kohtu pädevuse õigel ajal ja õiges vormis. Kui pärast menetluse algatamist muutub poolte alaline elukoht, vaidlusaluse eseme asukoht või menetluse eesmärk, ei muuda see kohtualluvust, mis määratakse kindlaks vastavalt menetluse algul kinnitatud olukorrale (*Perpetuatio Iurisdictionis*).

Siiski kohaldatakse järgmisi põhimõtteid.

Sõnaselge kohtualluvuse valimine ei ole lubatud tüüplepingutes, lepingutes, milles üks pool on kehtestanud üldtingimused, või tarbijalepingutes /kasutajalepingutes. Sel juhul on siiski võimalik vaikimisi kohtualluvuse valimine.

Kui seaduses on sätestatud kohustuslikud territoriaalse kohtualluvuse eeskirjad, ei ole kohtualluvuse valimine võimalik.

Kiirmenetluse, maksekäsumenetluse või täitemenetluse korral ei ole kohtualluvuse valimine lubatud.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Järgmisena on kirjeldatud Hispaania erikohtuid.

Perekonnokohtud, mis on esimese astme kohtud. Perekonnokohtud on kättesaadavad üldiselt suuremates keskustes ja neil on ainupädevus perekonnoõiguslikes kohtuvaidlustes. Täpsemalt menetlevad need kohtud asju, mis puudutavad järgmist:

lahuselu, abielu tühistamine ja abielu lahutamine ning vanemliku vastutuse teostamine alaealiste suhtes.

Territoriaalse pädevuse eeskirjad on samad, mida kohaldatakse esimese astme kohtute suhtes, kes arutavad perekonnoasju, kui asjaomases piirkonnas puudub spetsiaalne perekonnokohus.

Sotsiaalkohtud arutavad tööõiguslike nõudeid. Nende hulka kuuluvad tööandjate ja töötajate vahelised individuaalsed vaidlused töölepingute üle, kollektiivlepingualased vaidlused, sotsiaalkindlustushüvitislikud nõuded ja riigi vastu esitatavad nõuded seoses tema tööõigusest tulenevate kohustustega. Üldjuhul on territoriaalne pädevus hageja valikul kas kohtul, mille tööpiirkonnas töötaja osutab oma teenuseid või kus on kostja alaline elukoht.

Kaubanduskohtud tegutsevad provintside tasandil ja arutavad kaubandusvaidlusi.

Nad arutavad ka seotud kohtuasju, mis puudutavad järgmist:

Need kohtud arutavad maksejõuetusega seotud asju, välja arvatud juhul, kui maksejõuetus puudutab muud isikut kui ettevõtjat: sel juhul on pädevad esimese astme üldkohtud.

Tsiviilõiguslikud rahalised nõuded maksejõuetu isiku vara vastu, välja arvatud nõuded õigus- ja teovõimeta, põlvnemist, abielu ja alaealisi puudutavates menetlustes;

Juridilise isikuga seotud hagid töölepingute kollektiivseks lõpetamiseks, muutmiseks või peatamiseks, kui tööandja on maksejõuetu isik, või hagid kõrgema juhtkonna lepingute peatamiseks või lõpetamiseks;

Mis tahes täite- või ajutine meede maksejõuetu isiku vara ja majanduslike õiguste vastu, olenemata sellest, milline kohus tegi täitekorralduse;

Tsiviilvastutusnõuded äriühingu juhtide, audiitorite või likvideerijate vastu seoses maksejõuetule isikule maksejõuetusmenetluse ajal tekkinud kahjuga;

Nõuded, mis on seotud järgmisega:

ebaaus konkurents,

intellektuaalomand ja reklaam,

äriühinguõigus ja ühistuid reguleeriv seadus,

riigisisene või rahvusvaheline transport,

mereõigus,

lepingu üldtingimused,

vahekohtumenetluse eeskirjade kohaldamine eespool loetletud asjades.

Maksejõuetusmenetluse algatamise ja lahendamise pädevus on sellel kaubanduskohtul, mille tööpiirkonnas on võlgniku põhihuvide kese. Kui võlgnik elab alaliselt ka Hispaanias ja kui tema alaline elukoht ja põhihuvide kese asuvad eri kohtades, on ka võlgniku alalise elukoha järgsel kaubanduskohtul asja arutamise pädevus. Selle valiku teeb võlausaldaja oma avalduse esitamisel.

Kui võlgnik on juriidiline isik, siis eeldatakse, et tema registrijärgne asukoht on tema põhihuvide kese. Seetõttu ei võeta arvesse registrijärgse asukoha muutust, mis on toimunud kuue kuu jooksul enne maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse esitamist.

Alicante kaubanduskohtud tegutsevad ELi kaubamärgi kohtutena, kui nad kasutavad oma ainupädevust lahendada esimeses astmes kohtuvaidlusi, mis algatatakse nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määruse nr 40/94 (ühenduse kaubamärgi kohta) või nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse nr 6/2002 (ühenduse disainilahenduse kohta) alusel.

ELi kaubamärgi kohtutel on oma pädevuse teostamisel nendes küsimustes pädevus kogu riigi territooriumil.

Lisaks nendele erikohtutele võib kohtute üldnõukogu (*Consejo General del Poder Judicial*) seaduse kohaselt otsustada, et kui on mitu sama liiki kohut, siis on ühel või mitmel neist ainupädevus arutada teatavat liiki asju või jälgida asjaomastest õigusnormidest kinnipidamist.

Seda õigust on juba mitmel pool rakendatud, eelkõige seoses teovõimetusega ja hooldusasutusse sundsaatmisega vaimuhaiguse tõttu. Sellistel juhtudel kuulub pädevus üldiselt perekonnakohtutele.

Viimati uuendatud: 14/06/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.